
Kaja Jošt

**Javni govor na plenarnih zasedanjih državnega zbora glede na
pojavljanje na funkcijsko različnih delih seje in stopnjo spontanosti**

objavljeno v:

Hotimir Tivadar (ur.): *Slovenski javni govor in jezikovno-kulturna (samo)zavest.*

Obdobja 38. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-38/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2019.

JAVNI GOVOR NA PLENARNIH ZASEDANJIH DRŽAVNEGA ZBORA GLEDE NA POJAVLJANJE NA FUNKCIJSKO RAZLIČNIH DELIH SEJE IN STOPNJO SPONTANOSTI

Kaja Jošt

Državni zbor Republike Slovenije, Ljubljana
kaja.jost@dz-rs.si

DOI:10.4312/Obdobja.38.119-126

Prispevek obravnava značilnosti javnega govora na plenarnem zasedanju državnega zbora glede na pojavljanje na funkcijsko različnih delih seje in nekatere posebnosti, zaradi katerih se brani govor razlikuje od prostega. Na konkretnem primeru redne seje je predstavljena raba diskurzivnih označevalcev, stilno-zvrstno zaznamovanih in tujejezičnih izrazov ter osebnih zaimkov *jaz*, *vi* in *mi*.

spontani govor, brani govor, prosti govor, parlamentarni jezik, plenarno zasedanje

The article discusses the characteristics of public speech at a plenary session of the National Assembly, considering functionally different parts of the session and certain linguistic particularities which lead to differences between read and spontaneous speech. Based on a specific example of a regular session, the article presents the use of discourse markers, stylistically-genre marked expressions, expressions in foreign language, and the pronouns 'me', 'you' and 'we'.

spontaneous speech, read speech, unscripted speech, parliamentary language, plenary session

1 Uvod

V *Poslovniku Državnega zbora* je s 101. členom določeno, da so seje državnega zbora in delovnih teles javne. To pomeni, da so vsi govorniki na plenarnih zasedanjih državnega zbora javni govorniki, ki s svojim nastopom sooblikujejo podobo govornice slovenščine v formalnih, javnih govornih položajih.¹ Za parlamentarne razprave je značilno tudi, da so popolnoma institucionalizirane, saj je potek seje natančno določen s poslovníkom. Zaradi formalnosti, javnosti in institucionaliziranosti bi pričakovali, da je na plenarnih zasedanjih raba knjižnega jezika dosledna, vendar strokovnjaki opozarjajo, da v parlamentarni jezik prodira vse več stilno-zvrstno zaznamovanih in tujejezičnih izrazov, značilnih za zasebni govor, ter drugih prvin, značilnih zlasti za spontani oz. prosti govor (Moličnik 2016: 90, 190). Razloge za to je med drugim mogoče iskati v stopnji branosti oz. spontanosti povedanega, ki pa je odvisna od tega, v katerem funkcijskem delu seje je bilo besedilo izrečeno.

1 Tivadar (2004: 437, 384) opozarja, da se je ukvarjanje z govornim knjižnim jezikom v slovenskem prostoru zares začelo šele v šestdesetih letih 19. stoletja, ko je slovenščina postala parlamentarni jezik.

2 Potek plenarnih sej državnega zbora, institucionaliziranost in govorjeni jezik

Ker je v državnem zboru govorni dogodek institucionaliziran, se odvija v okviru določenih in zapisanih pravil (Modrijan 2007: 3). S *Poslovníkom Državnega zbora* je določeno, da se vsaka plenarna seja začne tako, da predsedujoči obvesti zbor, kdo od poslancev se seje ne more udeležiti in kdo je povabljen na sejo. Po tem, ko poslanci in poslanke določijo dnevni red, se začne obravnava posameznih točk dnevnega reda po določenem vrstnem redu. Na začetku obravnave vsake točke lahko (mora pa, če tako sklene zbor) predlagatelj oz. njegov predstavnik poda dopolnilno obrazložitev. Za predlagateljem oz. njegovim predstavnikom dobijo najprej besedo poročevalci delovnih teles,² predstavnik vlade in predstavniki poslanskih skupin, nato poslanci po vnaprej določenem vrstnem redu, kakor so se priglasili k razpravi. Predlagatelj oz. njegov predstavnik ter predstavnik vlade lahko dobijo besedo tudi med razpravo poslancev. Čas trajanja seje državnega zbora in čas obravnavanja posameznih točk dnevnega reda ter čas trajanja razprav poslancev oz. poslanskih skupin in drugih udeležencev seje vnaprej določi kolegij predsednika državnega zbora. Če ni določeno drugače, dodeljeni čas trajanja razprav poslancev in drugih udeležencev seje ne more biti krajši od petih minut, dodeljeni čas trajanja razprav za poslanske skupine pa ne od desetih minut. Če čas, določen za razpravo, še ni potekel, vrstni red vnaprej priglasi razpravljavcev pa je izčrpan, se v okviru še razpoložljivega časa razpravljavci lahko ponovno prijavijo k besedi. Poslancu, ki želi govoriti o uporabi poslovnika (postopkovno vprašanje), da predsedujoči besedo takoj, ko jo zahteva. Govor tega poslanca ne sme trajati več kot tri minute. Vsak razpravljavec ima tudi pravico do odgovora na razpravo drugega razpravljavca (replike), če se ta razprava nanaša na njegovo razpravo in č meni, da je bila njegova razprava napačno razumljena ali interpretirana. Besedo dobi takoj, ko jo zahteva. V repliki se mora govornik omejiti samo na potrebno pojasnilo, govor pa ne sme trajati več kot tri minute. Replika na repliko načeloma ni dovoljena. Po opravljeni razpravi poslanci glasujejo o obravnavanem predlogu. Predstavnik poslanske skupine lahko pred končnim glasovanjem o predlogu odločitve obrazloži glasovanje poslanske skupine. Njegov govor lahko traja največ tri minute, svoj glas lahko v lastnem imenu obrazložijo tudi poslanci, govor lahko traja največ dve minuti.

Na vsaki redni seji državnega zbora se določi tudi posebna točka dnevnega reda za vprašanja ali pobude poslancev. Pobude obstajajo samo v pisni obliki in na seji niso posebej predstavljene, zato se v nadaljevanju osredotočamo le na ustna poslanska vprašanja. Pri tej točki lahko vsak poslanec vladi ali posameznemu ministru ali generalnemu sekretarju vlade postavi ustno vprašanje. Poslansko vprašanje mora poslanec že pred začetkom seje pisno prijaviti predsedniku državnega zbora, ta vprašanje posreduje dotičnim predstavnikom vlade. S poslovníkom je določeno, da ustna predstavitev poslanskega vprašanja ne sme trajati več kot tri minute, predstavniki vlade pa morajo,

2 Oblika poročila matičnega delovnega telesa je določena v 42. členu *Poslovnika*, vsebovati mora: bistveno vsebino razprave in predlogov, ki so bili dani v razpravi, stališča, ki so bila sprejeta o mnenjih zainteresiranih delovnih teles, zakonodajno-pravne službe, državnega sveta, predsednika republike in vlade, stališča o predlogih, ki so bili dani v razpravi, mnenje, ki ga je sprejelo matično delovno telo, s predlogi sklepov, ki naj jih sprejme državni zbor, ločena mnenja, če to zahtevajo posamezni člani.

če je le mogoče, odgovoriti na isti seji v največ petih minutah, sicer lahko kasneje pošljejo pisni odgovor. Če poslanec ni zadovoljen z odgovorom, ki ga je dobil na seji, lahko zahteva dopolnitev odgovora. Obrazložitev zahteve poslanca za dopolnitev odgovora ne sme trajati več kot dve minuti, dopolnitev odgovora predsednika vlade ali ministra ali generalnega sekretarja vlade pa ne več kot tri minute. Na predlog poslanca, ki je postavil vprašanje, lahko državni zbor sklene, da bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru vlade ali ministra ali generalnega sekretarja vlade. S poslovnikom je določeno tudi, da mora biti poslansko vprašanje kratko in jedrnatost izraženo tako, da je njegova vsebina jasno razvidna. V Tabeli 1 je strjeno prikazano, koliko časa imajo govorniki na voljo pri posameznem funkcijskem delu seje glede na določila poslovnika in kolegija predsednika državnega zbora.

Funkcijski del seje	Razpoložljiv čas
Razprave poslanskih skupin	najmanj 10 min
Razprave poslancev in drugih udeležencev seje	najmanj 5 min
Postopkovno vprašanje	največ 3 min
Replika	največ 3 min
Obrazložitev glasovanja poslanske skupine	največ 3 min
Obrazložitev glasu v lastnem imenu	največ 2 min
Ustna predstavitev poslanskega vprašanja	največ 3 min
Odgovor na vprašanje	največ 5 min
Zahteva za dopolnitev odgovora	največ 2 min
Dopolnitev odgovora	največ 3 min

Tabela 1: Razpoložljivi čas pri posameznem funkcijskem delu seje glede na določila poslovnika in kolegija predsednika državnega zbora.

Iz navedenega lahko ugotovimo, da zaradi institucionaliziranosti na sejah državnega zbora do dialoga v klasičnem smislu ne more priti (Modrijan 2007: 5), govorniki imajo pravico neposredno komunicirati zgolj s predsedujočim, pa še to le, ko jim ta preda besedo in kadar želijo uveljaviti pravico do replike ali postopkovnega predloga.³ Čeprav je potek seje določen vnaprej, prav tako vsebina razprav, in bi v javnem, formalnem okolju od govornikov pričakovali rabo knjižnega jezika, v glavnem v smislu reprodukcije predhodno zapisane besede, ob spremljanju parlamentarnih razprav hitro opazimo, da so prisotni elementi, značilni za spontani govor. Na to opozarja tudi Moličnik (2016: 90), ki ugotavlja, da se je vidna prelomnica v zvezi z govorjeno politično besedo v Sloveniji zgodila v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je prenos povedanega preko hitropisa zamenjalo snemanje na magnetne trakove, javni parlamentarni govor pa je postajal vse manj (nadzorovano) bran, posledično manj zborn in v skladu s postmodernističnimi gibanji in globalizacijo vse bolj prosto

3 Na tem mestu moramo pripomniti, da do t. i. klasičnega dialoga občasno vendarle prihaja, običajno, kadar predsedujoči opozori na neustrezno izvajanje ali kršenje poslovnika, govornik pa se odzove z odgovorom.

govorjen. Pojavnost določenih prvin spontanega govora v nadaljevanju prispevka predstavljamo na konkretnem primeru plenarnega zasedanja državnega zbora.

3 Metode dela in gradivo

Za analizo smo izbrali magnetogram 7. redne seje državnega zbora, ki je potekala 15. in 16. aprila 2019.⁴ Glede na s poslovníkom določeno strukturo seje, predstavljeno v prejšnjem poglavju, smo gradivo razdelili na 16 tematskih sklopov, v katerih smo opazovali rabo prvin spontanega govora, to so:

1. vprašanja poslancev (VP)
2. odgovori vlade (OV)
3. zahteva za dopolnitev odgovora (ZDP)
4. dopolnitev odgovora predsednika vlade ali ministra ali generalnega sekretarja vlad (DO)
5. postopkovno vprašanje/postopkovni predlog (PP)
6. replika (R)
7. dopolnilna obrazložitev predloga (DOP)
8. poročilo pristojnega delovnega telesa (PDT)
9. predstavitev stališča vlade (SV)
10. predstavitev stališč poslanskih skupin (SPS)
11. splošna razprava poslancev (SRP)
12. komentar predlagatelja med splošno razpravo (KP)
13. komentar vlade med splošno razpravo (kadar ni predlagateljica) (KV)
14. sklepni del splošne razprave (S)
15. razprava poslancev po delitvi časa (RPČ)
16. obrazložitev glasu v lastnem imenu/imenu poslanske skupine (O)

Najprej smo izločili oglašanja predsedujočih, ki vodijo sejo v skladu z določili poslovníka in vnaprej pripravljene scenarija (Moličnik 2016: 190), zaradi česar je v njihovem izvajanju pojavnost prvin spontanega govora malo verjetna, v nadaljevanju pa smo se osredotočili na posamezne elemente, značilne za spontana besedila, in sicer na: nestandardne besede in izraze, prvo- in drugoosebne zaimke, diskurzne označevalce, ponavljanja, popravljanja, deikte, besedilne aktualizatorje, napačne začetke, dodatne strukture, vrinjene strukture, nedkončanje izreka.⁵ Pri tem smo ugotovili, da so magnetogrami nekakšna vmesna stopnja med originalom (tj. izrečenim na seji) in sejnim zapisom (tj. redigirano verzijo zapisa izrečenega), zato sicer izrečeni napačni začetki, samopopravki, nekatera ponavljanja ipd. pogosto sploh niso zapisani. V gradivu za analizo je bila raba besedilnih aktualizatorjev in deiktov redka, na drugi strani pa raba osebnih zaimkov *jaz*, *mi* in *vi* v stavčnočlenski vlogi osebka,⁶ stilnozvrstno zaznamovanih in tujejezičnih izrazov ter diskurznih

4 Gradivo je bilo dostopno na povezavi <https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/seje/izbranaSeja?mandat=VIII&seja=07.%20Redna&uid=2AB5C73540E11207C12583A500320431>, dokler ni bilo zamenjano z redigirano verzijo, imenovano Zapis seje.

5 Več o tem v Zuljan Kumar 2007 in Zemljarič Miklavčič 2008, 2009.

6 Zaimki v stavčnočlenski vlogi osebka so v knjižni slovenščini, če niso posebej poudarjeni, eliptični (Zuljan Kumar 2007: 118).

označevalcev sorazmerno pogosta in praviloma ohranjena, zato smo te elemente vključili v analizo. Diskurzne označevalce v tem prispevku razumemo v najširšem smislu, in sicer v skladu z definicijo Verdonik (2007: 47), ki jih opredeljuje kot tista jezikovna sredstva, ki imajo predvsem pragmatično vlogo in so manj pomembna za posredovanje vsebine, hkrati pa so pomembna za organizacijo besedila, diskurza, razvijanje medosebnih odnosov ipd.

Analize smo se lotili tako, da smo v besedilu ročno poiskali stilno-zvrstno zaznamovane in tujejezične izraze, prej omenjene osebne zaimke ter nekatere diskurzne označevalce. Sestavili smo seznam izrazov, ki se v gradivu pojavljajo pogosto in lahko opravljajo funkcijo diskurznega označevalca, nato pa izločili primere, ki glede na podano definicijo to niso. Vključili smo naslednje označevalce: *ja, ne, no, (po)glejte, (a) veste, kot veste, vam povem, (in)zdaj/sedaj, tako da, skratka, mislim/mislilim da, ne vem, bi/bom rekel/rekla, lahko rečem(o), moram(o) reči, če (tako) tečem, da (tako) rečem, (kot) sem rekel/rekla, kot rečeno, in tako naprej, in tako dalje, in podobno, in vse stvari, in podobne zadeve*. Pogostost pojavljanja preučevanih elementov smo primerjali s številom vseh besed v posameznem sklopu.

4 Analiza rezultatov

V Tabeli 2 so prikazani odstotni deleži analiziranih elementov glede na število vseh besed v vsakem od v prejšnjem poglavju predstavljenih tematskih sklopov rednega plenarnega zasedanja.

	Št. vseh besed	Diskurzni označevalci (%)	Stilno-zvrstno zaznamovani in tujejezični izrazi (%)	Zaimek jaz/mi/vi (%)
VP	12362	0,388	0,057	0,194
OV	18914	0,640	0,031	0,418
ZDP	8896	1,056	0,034	0,607
DO	7781	1,015	0,026	0,617
PP	5413	0,684	0,037	0,960
R	707	0,990	0,000	0,990
DOp	2495	0,240	0,000	0,000
PDT	890	0,000	0,000	0,000
SV	1473	0,068	0,000	0,000
SPS	18743	0,139	0,037	0,080
SRP	18423	0,684	0,092	0,727
KP	6104	1,327	0,033	0,475
KV	859	0,582	0,000	0,814
S	1991	1,256	0,050	0,703
RPČ	3639	0,851	0,027	0,714
O	808	0,495	0,000	0,371

Tabela 2: Elementi spontanega govora na funkcijsko različnih delih seje.

Opazimo lahko, da se **diskurzni označevalci** najpogosteje pojavljajo v komentarju predlagatelja med splošno razpravo (KP), sledijo sklepni del splošne razprave (S),

zahteva za dopolnitev odgovora (ZDP) in dopolnitev odgovora (DO) – pri vseh je delež večji od 1 %. Ker so to tisti deli seje, v katerih se govorniki odzovejo na nastope drugih sodelujočih, kar pomeni, da povedano ni zgolj reproduciranje pisne predloge z glasnim branjem, nas takšen rezultat ne preseneča. Na to, kar želijo povedati, se lahko, medtem ko čakajo na besedo, pripravijo z opornimi točkami ali zgolj z mentalno pripravo. Sledijo replike (R), ki so neposreden odziv na izrečeno predhodnega govorca, zato smo pričakovali, da bo delež diskurznihih označevalcev nekoliko večji. Rezultat pripisujemo majhni količini replik oz. izrečenega (samo 707 besed) v primerjavi z obsegom izrečenega v drugih delih seje. Sorazmerno visok delež diskurznihih označevalcev je tudi v splošni razpravi poslancev (SRP), postopkovnih predlogih (PP), razpravi poslancev po delitvi časa (RPČ), odgovorih vlade na poslanska vprašanja (OV) in komentarju vlade med splošno razpravo (KV). Pričakovano je delež manjši v obrazložitvah glasu (O), vprašanjih poslancev (VP), dopolnilnih obrazložitvah predlogov (DOp), predstavitev stališč poslanskih skupin (SPS), predstavitev stališča vlade (SV), v poročilih pristojnih delovnih teles (PDT) pa jih sploh ni. Vsa ta besedila so lahko, glede na opisano v drugem poglavju, pripravljena vnaprej in naučena na pamet ali le na glas prebrana.

Zaznamovanega ali tujejezičnega besedja ni v replikah (R), komentarju vlade med splošno razpravo (KV), obrazložitvah glasu (O), dopolnilnih obrazložitvah predlogov (DOp), predstavitev stališča vlade (SV), poročilih pristojnih delovnih teles (PDT). V teh primerih gre bodisi za izjemno kratka besedila (R, KV) bodisi za besedila z vnaprej predpisano obliko oz. pripravljeno vsebino (SV, PDT, O, DOp). Največji delež zaznamovanih ali tujejezičnih izrazov je v splošni razpravi poslancev (SRP), vprašanjih poslancev (VP), predstavitev stališč poslanskih skupin (SPS), postopkovnih predlogih (PP), sledijo zahteva za dopolnitev odgovora (ZDP), komentar predlagatelja med splošno razpravo (KP), odgovori vlade na poslanska vprašanja (OV), razprava poslancev po delitvi časa (RPČ) in dopolnitev odgovora (DO).⁷ Čeprav so nekateri izmed teh izrazov žargonizmi, vezani na obravnavano tematiko (npr. *hearing*, *software*, *downhill*), se poraja vprašanje, ali ne gre pri rabi zaznamovanega oz. tujejezičnega izrazja nemara za zavestno izbiro govorcev z namenom približevanja volivcem, in ne nujno za indikator spontanosti. To izrazje ima namreč močno konotacijo in predvidevamo, da se govorniki zavedajo, da volivci vidijo in slišijo vse, kar izrečejo. O tem piše tudi Moličnik (2016: 90), ki konec osemdesetih in začetek devetdesetih let označi za vrhunec ideje o svobodi govora, ki je pomenila predvsem ogromno govorjenja o vsem mogočem brez vsakih okvirov in omejitev, kar se v javnem političnem govoru odraža tudi v pogostejši rabi pogovornih, narečnih in tujejezičnih izrazov. Ti so se v govoru na plenarnih zasedanjih, kot je razvidno, ohranili do danes.

Zaimkov *mi*, *vi* in *jaz* ne zasledimo v poročilih pristojnih delovnih teles (PDT), predstavitev stališča vlade (SV) in dopolnilnih obrazložitvah predlogov (DOp) –

⁷ Npr.: *spokati*, *riskirati*, *šlepati*, *okej*, *fajn*, *tunel*, *mainstream*, *hearing*, *mail*, *probat*, *knof*, *pofušati*, *game over*, *software*, *zvani*, *bremzati*, *švercati*, *downhill*.

tistih delih seje, ki so vnaprej pripravljene in povezane s poročanjem, utemeljitvami in reproduciranjem pisne predloge z glasnim branjem, razbremenjeni pa so nasprotij *mi : vi* ter postavljanja posameznika ali določene skupine v ospredje. Pričakovano največ jih je v replikah (R), postopkovnih predlogih (PP), komentarju vlade med splošno razpravo (KV), sledijo splošna razprava poslancev (SRP), razprava poslancev po delitvi časa (RPČ), sklepni del splošne razprave (S) in zahteva za dopolnitev odgovora (ZDP). Kot se je pokazalo že pri rabi diskurzivnih označevalcev, so to tisti deli seje, kjer se govorniki odzivajo na predhodno izrečeno in torej pred sabo nimajo celovite pisne predloge. Iz enakih razlogov nas ne preseneča prisotnost obravnavanih zaimkov v vlogi osebkov v komentarju predlagatelja med splošno razpravo (KP), dopolnitvi odgovora (DO), zahtevi za dopolnitev odgovora (ZDP). V SRP, predstavitev stališč poslanskih skupin (SPS), obrazložitvi glasu (O) in vprašanih poslancev (VP) gre za sicer res vnaprej pripravljena besedila, a sta v njih posameznik ali skupina postavljena v ospredje, zato je izražanje nasprotij v smislu *mi : vi* pričakovano z vidika poudarjanja različnih ideologij.

5 Za zaključek: spontano ali brano?

Po analizi poteka plenarnega zasedanja državnega zbora glede na določila poslovnika in analizi rabe prvin spontanega govora na funkcijsko različnih delih seje ne moremo mimo vprašanja, ali v zvezi z javnim govorom na plenarnih zasedanjih sploh lahko govorimo o spontanosti. Ker je s poslovníkom izjemno natančno določeno, kdaj in zakaj ima posameznik pravico do besede, in je predmet razprave vsakič znan vnaprej, govorniki pa se bolj ali manj opirajo na pisne predloge, ugotavljamo, da je prisotnost prvin spontanega govora bolj kot s spontanostjo povezana s stopnjo branosti pisne predloge – manjša kot je, več je prvin spontanega govora. Podobno sta razpravljala že Krajnc (2004) in Tivadar (2004, 2011). Prva piše, da so se v političnem govoru izoblikovali naslednji tipi besedil: v celoti vnaprej pripravljena so brana besedila, nebrana pa so besedila, ki se jih govorec nauči na pamet ali pa jih samo tematsko pripravi vnaprej s pomočjo t. i. opornih točk, pri čemer pusti naslovniku, da deloma vpliva na potek sporočanja. Ta tip besedila avtorica imenuje preišljena (Krajnc 2004: 476). Tivadar (2004, 2011) pa glede na stopnjo branosti oz. pripravljeno predlogo načine govora deli na branje ali polbranje ter govor na podlagi opornih točk in prosti govor brez zapisa, a z miselno pripravo in na popolnoma prosti govor.⁸ Za zadnjega smo že ugotovili, da se zaradi vnaprej pripravljenih tem na plenarnih zasedanjih državnega zbora ne more pojaviti. V kategorijo branja ali polbranja lahko uvrstimo naslednje tematske sklope: VP, OV, DOp, PDT, SV, SPS, O; v kategorijo govora na podlagi opornih točk in prostega govora brez zapisa, a z miselno pripravo pa: OV, ZDP, DO, PP, R, KP, KV, S, RPČ. Naše ugotovitve se torej skladajo z ugotovitvami omenjenih avtorjev, poudarjamo pa še verjetnost, da na prisotnost prvin spontanega govora v javnem govoru na plenarnem zasedanju vpliva tudi časovna omejenost govornikov (Tabela 1).

8 V tem prispevku sicer razumljen kot spontani govor.

Viri in literatura

- KRAJNC, Mira, 2004: Besedilnoskladenjske značilnosti javne govornjene besede (na gradivu mariborščine). *Jezik in slovstvo* LII/4. 475–498.
- MODRIJAN, Nina, 2007: Naslavljanje pri predajanju, pridobivanju in ohranjanju vloge govorca na parlamentarnih razpravah. *Jezik in slovstvo* LII/5. 3–17.
- MOLIČNIK, Vesna, 2016: *Državni zbor Republike Slovenije kot reprezentacija in reifikacija demokracije. Doktorska disertacija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Poslovník Državnega zbora z razlagami*, 2014. Ljubljana: Državni zbor. https://fotogalerija.dz-rs.si/datoteke/Publikacije/Poslovník_Drzavnega_zbora/2014-1slo_Poslovník_DZ_z_razlagami.pdf (dostop 19. 5. 2019)
7. redna seja Državnega zbora. 15. in 16. 4. 2019 www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/seje/izbranaSeja?mandat=VIII&seja=07.%20Redna&uid=2AB5C73540E11207C12583A500320431 (dostop 19. 5. 2019)
- TIVADAR, Hotimir, 2004: Podoba in funkcija govornjenega knjižnega jezika glede na neknjižne zvrsti. Erika Kržišnik (ur.): *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti. Obdobja 22*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 437–452. <https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-22/>
- TIVADAR, Hotimir, 2011: Vzpostavitev razmerij med govorom in branjem, recitacijo in igranjem. Simona Kranjc (ur.): *Meddisciplinarnost v slovenistiki. Obdobja 30*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 489–495. <https://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/30-Tivadar.pdf>
- VERDONIK, Darinka, 2007: *Jezikovni elementi spontanosti v pogovoru: diskurzni označevalci in popravljanja*. Maribor: Slavistično društvo Maribor.
- ZEMPLJARIČ MIKLAVČIČ, Jana, 2008: Iskanje odgovorov na Vprašanja govornjenega jezika. *Jezik in slovstvo* LIII/2. 89–106. www.jezikinslovstvo.com/pdf/2008-01-Razprave-JanaZemljaričMiklavcic.pdf
- ZEMPLJARIČ MIKLAVČIČ, Jana, 2009: Raziskovanje govornjenega jezika. Nike K. Pokorn (ur.): *Sodobne metode v prevodoslovnem raziskovanju*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- ZULJAN KUMAR, Danila, 2007: *Narečni diskurz: diskurzivna analiza briških pogovorov*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.